



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Zuzany Bystřické a soudců Mgr. Petra Pospíšila a JUDr. Kateřiny Mrázové, Ph.D., v právní věci žalobce **J. B.**, zastoupeného Mgr. Barborou Tušilovou, advokátkou se sídlem Praha 1, Na poříčí 1046/24, proti žalované **Masarykově univerzitě**, se sídlem Brno, Žerotínovo nám. 617/9, o žalobě proti rozhodnutí rektora Masarykovy univerzity ze dne 17. 6. 2013, č.j. MU-PS/12421/2013/30781/ESF,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí rektora Masarykovy univerzity ze dne 17. 6. 2013, č.j. MU-PS/12421/2013/30781/ESF, a rozhodnutí děkana Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity ze dne 29. 3. 2013, č.j. MU-PS/7787/2013/30781/ESF, zn. 169943/3/2013, **se zrušují** a věc **se vrací** k dalšímu řízení žalované.
- II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 9 800 Kč, a to k rukám jeho advokátky Mgr. Barbory Tušilové do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] V záhlaví označeným rozhodnutím rektor Masarykovy univerzity (zastoupen prorektorem; dále též „rektor“) jednak potvrdil rozhodnutí děkana Ekonomicko-správní

fakulty Masarykovy univerzity (dále též „děkan“) ze dne 29. 3. 2013, č.j. MU-PS/7787/2013/30781/ESF, zn. 169943/3/2013, o vyměření poplatku za prodlouženou dobu studia v dalším studiu za dalších započatých šest měsíců studia, jednak snížil předmětný poplatek na částku 6 250 Kč.

[2] Z rozhodnutí děkana plyne, že předmětný poplatek byl vyměřen za období od 13. 3. 2013 do 12. 9. 2013 původně ve výši 15 000 Kč. K vyměření došlo na základě údajů evidovaných v matrice studentů. Žalobce je absolventem jednoho řádně ukončeného studijního programu. Nyní studuje v magisterském navazujícím studijním programu N6208 Ekonomika a management (studijní obor Podniková ekonomika a management) na Ekonomicko-správní fakultě Masarykovy univerzity, a to od 13. 9. 2010, tedy ke dni 13. 3. 2013 celkem 912 započitatelných dnů. Započitatelná odstudovaná doba v daném studijním programu tak přesáhla standardní dobu tohoto studia v délce dva roky o 182 dnů.

[3] Rektor v odůvodnění rozhodnutí uvedl, že poplatek byl žalobci stanoven v souladu s § 58 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, na základě správně zjištěných údajů v matrice studentů. Vzhledem k tomu, že poplatek byl vyměřen od 13. 3. 2013 a žalobce dne 4. 6. 2013 řádně ukončil studium, byl poplatek snížen, přestože na takové snížení není právní nárok.

II. Shrnutí argumentů obsažených v žalobě

[4] Ve včas podané žalobě žalobce citoval ustanovení § 58 odst. 2, 3, 4, 6 zákona o vysokých školách a konfrontoval je s čl. 15 odst. 2 Statutu Masarykovy univerzity, ve znění účinném pro nyní projednávanou věc (dále též „Statut MU“), a čl. 4 odst. 3, čl. 6 odst. 1, 2 a čl. 12 odst. 1 Přílohy č. 6 Statutu MU. Dospěl k závěru, že Statut MU nestanoví přesnou výši poplatku za prodlouženou dobu studia, nýbrž pouze rozsah, v jehož rámci určuje konkrétní výši poplatků pro příslušný akademický rok děkan. Z § 58 odst. 6 zákona o vysokých školách přitom plyne povinnost veřejné vysoké školy uvést výši poplatků spojených se studiem přímo v jejím statutu (v této souvislosti žalobce poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2013, č.j. 7 As 41/2013-37). Způsob stanovení poplatku v rozhodnutích děkana a rektora je tudíž nezákonný, neboť vychází z nesprávného výkladu § 58 odst. 6 zákona o vysokých školách a z nezákonného určení výše poplatku opatřením děkana. Žalovaná neurčila výši poplatku postupem aprobovaným zákonem o vysokých školách, protože nebyla oprávněna vyměřit žalobci poplatek za prodlouženou dobu studia. Rektor byl přitom při přezkumu rozhodnutí děkana dle § 68 odst. 4 zákona o vysokých školách povinen zrušit rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu se zákonem. Na základě shora uvedeného žalobce navrhl, aby soud rozhodnutí rektora, jakož i rozhodnutí děkana zrušil.

III. Vyjádření žalované k žalobě

[5] Žalovaná se ve vyjádření k žalobě v první řadě ztotožnila s popisem průběhu správního řízení uvedeným v žalobě.

[6] Žádost o přezkoumání rozhodnutí děkana žalobce odůvodnil pouze tím, že bude studovat pouze polovinu z předmětného období, nebylo by tedy spravedlivé, aby platil za celé období. Požádal o snížení poplatku na částku 7 500 Kč. Na základě argumentů a skutečností uvedených žalobcem v jeho žádosti o přezkoumání rozhodnutí o vyměření poplatku neměl děkan důvodu pochybovat o správnosti svého rozhodnutí, zároveň však posoudil žádost o snížení poplatku jako důvodnou. V tomto ohledu však vzhledem k § 58 odst. 8 zákona o vysokých školách nebyl oprávněn sám žalobci vyhovět. Proto žádost předal rektorovi s doporučením snížit poplatek na částku 6 250 Kč. Rektor se se závěry děkana ztotožnil. Žalobce – absolvent Právnické fakulty Masarykovy univerzity a povoláním advokát – v žalobě „opomněl“, že rektor jeho žádosti o snížení poplatku nejen vyhověl, ale dokonce jej stanovil nižší, než žalobce požadoval.

[7] Žalovaná plně respektuje rozhodnutí správních soudů týkající se dané problematiky. Využívá však prostředků, které jí právní řád poskytuje, aby brojila proti rozhodnutím, s nimiž se neztotožňuje. Činí tak tím spíše, je-li konfrontována s novým rozhodnutím, které popírá zákonnost správní praxe prakticky všech veřejných vysokých škol uplatňované po dobu více než deseti let, aprobované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále též „ministerstvo školství“), a navíc dosud nezpochybněné. Takové nové rozhodnutí nemůže být považováno za ustálenou judikaturu, a to zejména pokud se prakticky výlučně opírá o jazykový výklad zákona.

[8] Žalovaná po doručení příslušného rozsudku Nejvyššího správního soudu přijala též obecná opatření, aby při vyměřování poplatků spojených se studiem nadále nedocházelo k postupům, jež soud označil za nezákonné. Rektor opatřením rozhodl o okamžitém snížení poplatků na minimální zákonnou výši ve smyslu § 58 odst. 2 zákona o vysokých školách, na prvním zasedání akademického senátu univerzity po akademických prázdninách pak předložil návrh změn Statutu MU. Tento návrh akademický senát jednomyslně schválil. Změna statutu nabyla účinnosti registrací ministerstvem školství dne 21. 10. 2013. Konkrétní výše všech poplatků spojených se studiem je tak nyní uvedena v Příloze č. 6 Statutu MU.

[9] Frontu žalobců brojících proti rozhodnutím žalované o vyměření poplatků vedou studenti a absolventi Právnické fakulty Masarykovy univerzity zastoupení absolventy téže fakulty. Vedlejším efektem jejich úspěchů je ovšem citelné snížení příjmů stipendijních fondů jednotlivých fakult univerzity a z toho plynoucí obavy studentů pobírajících dosud stipendia. Poplatky za prodloužení studia nejsou trestem, ale podmínkou, při jejímž splnění mohou studovat i ti studenti, kteří z jakéhokoli důvodu studují déle. Stipendia naopak značné části studentů studujících ve standardní době toto studium vůbec umožňují či alespoň podstatně usnadňují.

[10] S ohledem na výše uvedené žalovaná navrhl, aby soud žalobu zamítl.

IV. Replika žalobce k vyjádření žalované

[11] V replice k vyjádření žalované ze dne 13. 1. 2013 žalobce zejména zdůraznil, že při přezkumu rozhodnutí děkana není rektor vázán rozsahem a důvody žádosti o přezkum. Naopak, dle § 68 odst. 4 zákona o vysokých školách je povinen změnit nebo zrušit rozhodnutí

děkana vydané v rozporu se zákonem. Totožný závěr lze *a contrario* dovodit z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2007, č. j. 3 As 35/2006-87. Po novele zákona o vysokých školách, kterou bylo rozhodnutí o vyměření poplatku spojeného se studiem podřazeno pod režim § 68 odst. 4 zákona o vysokých školách, již má rektor přezkoumávat zákonnost rozhodnutí děkana z úřední povinnosti.

[12] Žalobce nemohl v žádosti o přezkum rozhodnutí děkana argumentovat rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 41/2013, neboť ten tehdy ještě nebyl vydán. Naopak žalovaná si již v době rozhodování o žádosti musela být vědoma existence pravomocného rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. 5. 2013, č. j. 62 Af 38/2012-2015, jenž byl posléze citovaným rozsudkem kasačního soudu potvrzen. Pochybila tedy žalovaná, pokud v rozhodnutí rektora rozsudek krajského soudu zamlčela.

[13] Není též zcela zřejmé, kam žalovaná směřuje tvrzením, že žalobce vykonává povolání advokáta. Žalobce je advokátem teprve od 1. 11. 2013, nebyl tedy advokátem ani v době podání žádosti, ani v době podání žaloby.

[14] Další část vyjádření k žalobě pak neobsahuje žádnou právní argumentaci, jejím účelem je emocionálně působit na rozhodování soudu. Dle vyjádření tiskové mluvčí samotné žalované byly do konce roku 2013 podány pouze tři žaloby týkající se rozhodnutí o vyměření poplatků za studium, stěží tak lze mluvit o frontě žalobců. Za případné omezení rozsahu poskytovaných stipendií by však byla plně odpovědná žalovaná, která vzniklou situaci způsobila svými nezákonnými postupy. Není přitom přípustné, aby žalovaná na základě protiprávních rozhodnutí o vyměření poplatků dotovala své stipendijní programy.

V. Posouzení věci soudem

[15] Soud, v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání, přezkoumal v mezích žalobních bodů napadené rozhodnutí rektora, jakož i předcházející rozhodnutí děkana včetně řízení předcházejících jejich vydání, a shledal, že **žaloba je důvodná**.

[16] Žalobce spatřoval nezákonnost rozhodnutí děkana a rektora v tom, že Statut MU nestanoví přesnou výši poplatků spojených se studiem (zde poplatku za prodlouženou dobu studia v dalším studiu), nýbrž určuje pouze rozsah, v jehož rámci děkan opatřením stanoví konkrétní výši poplatků pro příslušný akademický rok. Žalovaná, byť si vědoma recentní judikatury správních soudů, trvala na tom, že při stanovení výše předmětného poplatku (i obecně všech poplatků spojených se studiem) dodržela podmínky stanovené zákonem o vysokých školách.

[17] Zdejší soud neshledal důvodu, pro něž by se měl odchýlit od podrobně odůvodněných závěrů uvedených v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2013, č. j. 7 As 41/2013-37, publ. pod č. 2917/2013 Sb. NSS (rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Řečeno formou tzv. právní věty, ustanovení § 58 odst. 6 zákona o vysokých školách požaduje, aby byla výše poplatků spojených se studiem stanovena přímo ve statutu veřejné vysoké školy. Nepostačuje proto pouhé stanovení rozsahu poplatků ve statutu s tím, že konkrétní výši stanoví jiný orgán (zde děkan fakulty). Argumentace

Nejvyššího správního soudu je vzhledem k totožnému právnímu základu a obdobným skutkovým okolnostem plně aplikovatelná i v nyní projednávané věci, pročez zdejší soud pro stručnost výslovně odkazuje na příslušné pasáže odůvodnění citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu (lze dodat, že se v tomto ohledu nejedná o jediné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu týkající se dané problematiky – viz též např. rozsudek ze dne 23. 1. 2014, č. j. 9 As 23/2013-63).

[18] Stejně jako ve věci, v níž rozhodoval Nejvyšší správní soud, nebyla ani v právě souzeném případě výše poplatků spojených se studiem stanovena přímo ve Statutu MU. Podle čl. 12 odst. 1 Přílohy č. 6 Statutu MU konkrétní výši těchto poplatků pro příslušný akademický rok stanovoval opatřením děkan po projednání v akademickém senátu fakulty. Článek 4 odst. 3 ve spojení s čl. 6 odst. 2 téže přílohy Statutu MU pak stanovil pouze meze, v nichž se děkan mohl při stanovení konkrétní výše poplatku za prodlouženou dobu studia v dalším studiu pohybovat. Takový způsob stanovení výše předmětného poplatku je však nezákonný.

[19] Vnitřní předpisy veřejné vysoké školy nemohou stanovit pravidla v rozporu se zákonem. Předpokládá-li zákon, že určitá otázka bude upravena v konkrétním vnitřním předpisu, nemůže si veřejná vysoká škola pro tuto úpravu svévolně zvolit jinou formu vnitřního předpisu či dokonce akt, který ani povahu vnitřního předpisu nemá. Na základě vnitřních předpisů a jiných aktů veřejné vysoké školy, které jsou v rozporu s těmito obecnými postuláty, nemohou být ukládána práva a povinnosti adresátům veřejnosprávního působení veřejné vysoké školy. K tomu ovšem v daném případě došlo.

[20] Článek 12 odst. 1 Přílohy č. 6 Statutu MU, stejně jako všechna opatření děkana vydaná na jeho základě, jsou v části týkající se výše poplatků spojených se studiem v rozporu s § 58 odst. 6 zákona o vysokých školách. Žalobci tudíž nemohl být na jejich základě vyměřen poplatek za prodlouženou dobu studia v dalším studiu, tedy ani poplatek v tzv. minimální výši předpokládané zákonem. Jinak řečeno, nebyla-li konkrétní výše poplatku spojeného se studiem stanovena ve Statutu MU tak, jak požadoval zákon o vysokých školách, nemohla žalovaná takový poplatek vůbec vyměřovat. V tomto ohledu je tak nedůvodnou argumentace žalované, že rektor žalobci vyhověl dokonce nad rámec jím podané žádosti.

[21] V této souvislosti nutno zdůraznit, že nesoulad vnitřního předpisu veřejné vysoké školy se zákonem nemůže být zhojen tím, že ministerstvo školství takový vnitřní předpis registruje dle § 36 odst. 2 zákona o vysokých školách.

[22] Na závěr o nezákonnosti nyní posuzovaného rozhodnutí o vyměření předmětného poplatku pak nemůže mít vliv ani dlouhodobá (avšak nezákonná) správní praxe žalované v dané oblasti, žalovanou posléze učiněné obecné kroky směřující k nápravě nezákonného stavu (zejména uvedení konkrétní výše poplatků spojených se studiem ve Statutu MU), či negativní dopad úspěchu žalobce (a dalších osob v obdobném postavení) v řízení před soudem na stipendijní fondy žalované.

[23] Co se týče procesní stránky věci, žalovaná namítla, že žalobce v žádosti o přezkoumání rozhodnutí děkana nepoukazoval na nezákonnost vyměřeného poplatku. K tomu je třeba uvést, že podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2008,

č. j. 7 Afs 54/2007-62, publ. pod č. 1742/2009 Sb. NSS, je žalobce oprávněn uvést v žalobě všechny důvody, pro které považuje napadené správní rozhodnutí za nezákonné. Tomu nebrání skutečnost, že některé z nich neuplatnil již v odvolacím řízení, ač tak učinit mohl. Ustanovení § 5 s. ř. s. na rozsah přezkumné činnosti soudu nedopadá. Žalobní bod brojící proti tomu, že výše vyměřeného poplatku byla stanovena v rozporu se zákonem, tudíž žalobce mohl v řízení před soudem uplatnit.

[24] V této souvislosti nutno uvést, že zákon o vysokých školách stanoví jak rozhodovací modalitu, tak rozsah, v němž rektor k žádosti studenta přezkoumává rozhodnutí děkana o vyměření poplatku spojeného se studiem. Podle 68 odst. 4 věty čtvrté zákona o vysokých školách *rektor změní nebo zruší rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu se zákonem, vnitřním předpisem veřejné vysoké školy nebo její součástí*. Dle § 58 odst. 8 věty druhé téhož zákona pak *rektor může v rámci rozhodování o žádosti o přezkoumání rozhodnutí o vyměření poplatku spojeného se studiem vyměřený poplatek snížit, prominout nebo odložit termín jeho splatnosti s přihlédnutím zejména ke studijním výsledkům a sociální situaci studenta podle zásad uvedených ve statutu veřejné vysoké školy*.

[25] Z uvedeného nikterak neplyne, že by měl být rektor při přezkumu rozhodnutí děkana vázán námitkami uvedenými v žádosti studenta. Naopak, z § 68 odst. 4 zákona o vysokých školách vyplývá, že rektor přezkoumává soulad rozhodnutí děkana a předcházejícího řízení se zákonem a vnitřním předpisem veřejné vysoké školy či její součástí v plném rozsahu. V daném případě tak rektor pochybil, pokud neshledal rozpor rozhodnutí děkana se zákonem o vysokých školách a jako nezákonné je nezrušil.

VI. Závěr a náklady řízení

[26] Z výše uvedených důvodů soud shledal rozhodnutí rektora, jakož i rozhodnutí děkana nezákonnými. Proto je zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1, 3, 4 s. ř. s.). V něm bude žalovaná vázána právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

[27] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.

[28] Žalobce dosáhl v řízení o žalobě plného úspěchu, a proto má právo na náhradu nákladů řízení vůči žalované. Odměna žalobcovy advokátky a náhrada hotových výdajů byla stanovena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). V daném případě se jednalo o dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, replika k vyjádření žalované ze dne 13. 1. 2013) a dva režijní paušály, tedy ve výši 2 x 3 100 Kč, a 2 x 300 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d), § 13 odst. 3 advokátního tarifu], tedy celkem 6 800 Kč. Žalobci dále přísluší náhrada za zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč. Celkem mu tedy vůči žalované byla přiznána náhrada nákladů ve výši 9 800 Kč. K jejímu zaplacení soud určil přiměřenou lhůtu.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 25. června 2015

JUDr. Zuzana Bystřická, v.r.
předsedkyně senátu